

СТАНОВИЩЕ

от доц. Теодора Николаева Евтимова, д.оз.
Заместник-директор Филиал Шумен, Катедра „Здравни грижи“,
Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“- Варна
на дисертационен труд на тема:
**„Съвременни аспекти на осигуряване на безопасна болнична среда в
практиката на медицинските сестри“**
на докторант: Жанета Василева Стоянова
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
Област на висшето образование: 7. Здравеопазване и спорт
Професионално направление 7.4.Обществено здраве
Специалност: „Управление на здравни грижи“

Данни за процедурата

Жанета Стоянова е зачислена като докторант в самостоятелна форма на обучение в докторска програма „Управление на здравни грижи“, професионално направление 7.4. Обществено здраве, съгласно Заповед № Р-109-43/31.01.2020г. на Ректора на МУ – Варна. Научен ръководител е проф. д-р Соня Тончева, д.оз.н. Представени са протоколи за успешно положени изпит за докторски минимум и владеене на чужд език ниво В1.

Настоящото становище представям в качеството си на член на научно жури, определено със Заповед № Р-109-120/15.02.2023г. на Ректора на Медицински университет – Варна във връзка със защита на дисертационен труд на Жанета Василева Стоянова за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“.

Биографични данни и кариерно развитие на докторанта

Жанета Василева Стоянова завършва базовото си медицинско образование в ИПЗКССО „Д-р Ненчо Николаев“ град Варна през 1989 година, специалност „Медицинска сестра“. През 1999 година придобива образователна квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Управление на здравни грижи“ в Медицински университет - гр. София. Дипломира се и в бакалавърска програма по Обществено здравеопазване, а по-късно и в магистърска по „Управление на здравни грижи“ в Медицински университет - Варна. Започва своята професионална дейност през 1989 като медицинска сестра в спешно отделение във Военноморска болница- гр. Варна година, а по-късно работи и в кардиологичен кабинет. От 2001 година до момента изпълнява длъжността главна медицинска сестра в Многопрофилна болница за активно лечение - Варна към Военномедицинска академия. През месец септември, 2021 година е зачислена за специализация „Болнична хигиена, превенция и контрол на инфекциите“ към Медицински университет- Варна. В катедра „Здравни грижи“ към ФОЗ провежда упражнения по дисциплината „Сестрински грижи при болни със соматични заболявания“, клинична практика и преддипломен стаж на студенти от специалност

„Медицинска сестра“. Ръководител е на преддипломен стаж на студенти по специалност „Управление на здравните грижи“ с ОКС „магистър“.

Теоретичната и практическата си подготовка Жанета Стоянова развива и усъвършенства чрез участия в семинари и курсове за продължаващо обучение.

Има 14 публикации и участия в национални и международни конференции в областта на общественото здраве.

Общи характеристики на дисертационният труд

Дисертационният труд, представен от Жанета Стоянова, е разработен в обем от 147 страници, със стандартната за професионалното направление структура, включваща пет глави (Литературен обзор, Методика на научното изследване, Собствено проучване, Практически подходи за оптимизиране на процеса за осигуряване на безопасна болнична среда, Изводи, предложения и препоръки), заключение, използвана литература и 5 приложения. Представената научна разработка е онагледена с 47 фигури и 34 таблици. Библиографският списък е съставен от 260 литературни източника, от които 66 на кирилица и 194 на латиница.

Оценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Докторантката е насочила своя научен интерес към актуален проблем, свързан с определяне на ролята и приноса на медицинските сестри в процеса на осигуряване на безопасна болнична среда, като условие за качествени и безопасни грижи.

Литературният обзор изяснява ролята и функциите на медицинската сестра, относно дейностите в практиката им, имащи пряко отношение към осигуряване на безопасна болнична среда. Безопасността, като основен фокус на здравеопазването е многоаспектен процес, предпоставка за намаляване на риска от увреждане на пациентите и персонала. Представен е международен опит (САЩ, Русия, Великобритания), чрез модели на добри практики за спазването от страна на медицинските сестри на безопасни здравни грижи. Направен е исторически преглед от теорията на средата в модела на Флоранс Найтингел до съвременното развитие на ефективно предоставяне на безопасни здравни грижи.

В заключителната част на литературния обзор са направени 4 извода, свързани с осигуряването на безопасна болнична среда в сестринската практика, като неразделна част от цялостната концепция на сестринството. За разработването на стратегия в България, отнасяща се за проблема са необходими нова визия и подход, основани на доказателства и прилагането на съвременна научно обоснована методология в реалната сестринска практика.

В глава втора е представена методика на научното изследване. Основната цел на дисертационния труд е: *„Да се изследват съвременните аспекти при осигуряване на безопасна болнична среда с участието на медицинските сестри и на тази база да се разработят оптимални практически подходи, гарантиращи безопасност“*. Поставените 6 задачи отразяват прецизно извършената от докторантката изследователска дейност. Формулирани са 3 работни хипотези.

Направеното проучване е сред четири групи респонденти: – **медицински сестри**, работещи във високорискови отделения на МБАЛ, в обхвата на ВМА (n = 145), **преподаватели** от Катедри по Здравни грижи на МУ - Варна, в т.ч и филиалите в градовете Шумен, Велико Търново и Сливен (n = 20), **пациенти**, хоспитализирани в клиника/ отделение с висок риск от разпространение на инфекции, свързани с медицинското обслужване в МБАЛ – Варна към ВМА, в т.ч. интензивни и хирургични клиники и отделения (n = 100), **експерти**, в т.ч. главни медицински сестри на многопрофилни болници в обхвата на ВМА, университетски болници и бази за обучение на Медицински университет - Варна(n = 10), професионалисти по здравни грижи с придобита специалност „Болнична хигиена, превенция и контрол на инфекциите“ (n = 6) и лекари епидемиолози и инспектори по обществено здраве, работещи в университетски, многопрофилни и специализирани болници (n = 6)

За всяка група е разработена анкетна карта с въпроси по няколко основни тематични направления, свързани с оценка на процеса за осигуряване на безопасна болнична среда и практическото приложение на модел за оптимизиране на системата за управление и осигуряване на безопасна болнична среда.

Проведеното от докторантката емпирично проучване, чрез разработени въпросници за провеждане на полуструктурирано интервю (приложено сред университетски преподаватели) и дълбочинно интервю (на експерти) , е насочено към предмета на провежданото изследване – ролята и функциите на медицинската сестра при осигуряване на безопасна болнична среда и възможностите за оптимизиране на процеса.

Ясно и подробно са представени в табличен вид и описани етапите на проучването с определени дейности, инструментариум, място и обхват.

Използваните социологически методи на проучването са адекватно приложени, а статистическите методи за обработка на информацията допринасят за научната значимост и достоверност на резултатите.

В глава трета са представени резултати и анализ от собствено социологическо проучване. Логически оформени, структурирани и анализирани са резултатите от четирите анкетирани групи.

За оценка на ролята и приноса на медицинската сестра в процеса на осигуряване на безопасна болнична е приложен интегриран количествен и качествен подход. Направен е анализ и интерпретация на резултатите във няколко тематични категории от проведените полуструктурирано интервю и дълбочинното интервю. Значими и силно релевантни са твърдения на експертите, които доказват, че медицинските сестри имат ключова роля и тя може да бъде оптимизирана чрез обучение и въвеждане на нови модели и практики. Медицинските сестри също осъзнават необходимостта от непрекъснато обучение, насочено към ефективно прилагане на процеса на осигуряване на безопасна болнична среда в тяхната практика, с оглед насърчаване на поведение като активни участници в процеса на оказване на безопасни грижи.

Медицинските сестри имат уникалната позиция да съдействат за оптимизиране на процеса на осигуряване на безопасна болнична среда в практиката им. Доказателство за това са и резултатите от проучванията, които показват категоричното мнение и на другите групи респонденти (медицински сестри и пациенти) за съществената роля на

медицинските сестри в процеса на осигуряване на безопасна болнична среда. Участието на медицинската сестра като пълноправен член на екипа за контрол на инфекциите и безопасност на средата, със свои отговорности и компетенции е и новата визия за ролята на сестрата в системата на безопасните здравни грижи като цяло и ще допринесе за неговото ефективно протичане.

Принос на докторантката са тематично систематизираните предложения на експертите за оптимизиране на процеса на осигуряване на безопасна болнична среда и ролята на медицинските сестри в него.

В глава четвърта са представени практически подходи за оптимизиране на процеса за осигуряване на безопасна болнична среда с участието на медицинските сестри.

На базата на проучени добри световни практики и основавайки се на професионалния си опит Жанета Василева е разработила **Организационна рамка за подобряване на процеса за осигуряване на безопасна болнична среда** относно ключовите стратегически, клинични и оперативни компоненти, свързани с постигането на безопасна и надеждна болнична среда.

От докторантката е разработен и структуриран **Модел за оптимизиране на процеса за осигуряване на безопасна болнична среда в практиката на медицинските сестри**, който е съвкупност от инструменти и дейности, изпълнявани в определена последователност с цел оптимизиране на процеса на управление, контрол и оценка на безопасната болнична среда. Моделът има шест поддържащи компонента на сестринската практика, които са взаимосвързани, припокриващи се един друг - лидерство, квалификационна подкрепа, критично мислене, култура на безопасност, качество и безопасност на пациентите. Уникалността на **Модела** е в интеграцията, баланса (всяка област е еднакво важна) и взаимодействието на елементите. **Моделът за оптимизиране на процеса на осигуряване на безопасна болнична среда** може да промени начина на мислене на медицинските сестри към практика, основана на доказателства - подход за непрекъснато подобряване на грижите във фокуса на безопасността на болничната среда. **Моделът** ще бъде ефективен и за професионалистите по здравни грижи поради възможностите за намаляване на вероятността за организационни и медицински грешки, подобряване на комуникацията и осигуряване на ефективна защита чрез избягване на предотвратими рискове в болничната среда. Интегрирането му в сестринската практика ще съдейства за осигуряване на безопасна болнична среда от медицинската сестра, като същевременно ще я предпази от отговорност при реализиране на риск, съпътстващ този процес.

Изводите от анализа на литературните източници, международния опит и проведеното изследване са сведени до девет, практически ориентирани, които следват поставените изследователски задачи и логически произтичат от получените резултати.

Дисертационният труд има приноси с теоретико-познавателен и практико-приложен характер за медицинската практика, които приемам като значими.

Отправените **препоръки** за разработване на практически подходи, гарантиращи осигуряване на безопасна болнична среда с участието на медицинските сестри са адресирани към институции в областта на здравеопазването и образованието в

Република България - Министерство на здравеопазването, лечебни заведения, БАПЗГ и Медицинските университети.

Във връзка с дисертационния труд докторантката е представила 5 публикации в три от които е единствен автор, което доказва активното участие на Жанета Василева в научно изследвателската дейност.

Авторефератът по структура и съдържание отговаря на изисквания на Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна.

Заклучение

Представеният дисертационен труд **„Съвременни аспекти на осигуряване на безопасна болнична среда в практиката на медицинските сестри“** е първото по рода си за нашата страна комплексно, целенасочено и задълбочено проучване на възможностите за оптимизиране участието на медицинската сестра в процеса на осигуряване на безопасна болнична среда в практиката на медицинските сестри. Оценявам значимостта и актуалността на темата, избрана от докторантката, водена от професионалния си опит в сферата на здравните грижи. Богатият професионален опит и познанията на докторантката допринасят за задълбочено описание на ролята на медицинската сестра в процеса на осигуряване на безопасна болнична среда

Дисертацията отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

Гореизложеното ми дава основание да дам положителна оценка на представения дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на Жанета Василева Стоянова по специалност „Управление на здравни грижи“, област на висшето образование: 7.Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4.Обществено здраве.

03.04.2023г.

Изготвил становището:

Доц. Теодора Евтимова, д.оз.